

KNIHOVNA VÁCLAVA ČERNÉHO*

Miroslava Pourová (Plzeň)

The Library of Václav Černý

Abstract: The article deals with the personal library of Václav Černý. Attention is first drawn to the portrait of Václav Černý as a reader, and the creation and augmentation of his collection (purchases, donations from friends and authors-colleagues, review copies). The paper presents Černý's family background, studies at secondary grammar schools in Náchod and Dijon, his work abroad as well as at university, and his friendship with numerous colleagues-authors. The next part of the article outlines Černý's personal library, the general characteristics of the collection, Černý's methods of book acquisition, his work with books and evaluation of literature. The part of the library containing literature on existentialism is described in more detail. It deals with the predecessors of existentialism as well as Czech and foreign representatives of this philosophical movement. Not even libraries that Černý visited during his life are omitted.

Keywords: Václav Černý – personal libraries – reading – philosophy – 20th century

V tomto roce uplyne 30 let od smrti významného českého literárního vědce, spisovatele, kritika, překladatele, filozofa, člena druhého odboje a disidenta prof. dr. Václava Černého DrSc. (1905–1987). Černý představuje v dějinách naší kultury významnou osobnost, jejíž dílo zasahuje do různých oblastí od literatury přes vědu až po politiku. Cílem tohoto příspěvku je představit rozsáhlou knihovnu Václava Černého, uloženou v Památníku národního písemnictví, které zatím nebyla věnována patřičná pozornost. Byly to však knihy, které Černého doprovázely od školních let a rovněž v jeho pozdější tvůrčí práci, kdy bez nich „téměř nevycházel, chodil s nimi i spát“.¹ Oblíbení autoři, postavy a knihy Černého ovlivnili v osobním i profesním životě.

Černého knihovna rostla i po jeho smrti, k původním zhruba 5000 knihám přibýlo ještě 2162 svazků z nákupů manželky Miloslavy, po její smrti v roce 1988 pak z akvizic dcery Míly. Vzhledem k takto velkému rozsahu knihovny a širokým profesním zájmům Černého je pozornost věnována především existenciální literatuře, kterou se Černý jako jeden z prvních v Československu zabýval, a stal se tak jejím raným interpretem. Z analýzy přírůstkového seznamu knihovny bylo navíc patrné, že knihy existenciálních autorů či knihy, které se k existencialismu vztahují, tvoří nezanedbatelnou část Černého sbírky.² Z knihovny byla vybrána pro Černého klíčová díla prozaiků, básníků a filozofů, která hodnotil při své lite-

rárně-kritické práci, díla, která Černého nejvíce ovlivnila, a jsou významně zastoupena v osobní knihovně.

Čtenářský portrét, vznik a rozšiřování sbírky

Václav Černý o sobě říkával, že denně pracuje se šesti knihami – jednu využíval pro psaní, jednu ke čtení, jednu studoval, o jedné přemýšlel, další překládal a poslední, zpravidla detektivku, si četl před usnutím.³ Četbu vnímal jako oddech, jako činnost, ze které vše vychází, kolem které se vše točí a zase se k ní vrací. Celý svůj život prožil mezi četbou a jejím výkladem, mezi četbou školní i domácí, četbou povinnou, milovanou, vsugerovanou i vznícenou. Sám sebe označoval za bibliomana, který si nejčastěji četl v některé z pražských kaváren.⁴ Výjimečně se rád k některým svazkům vracel, většinou ale neměl k opakovanému čtení knih čas.⁵

Na celé své mládí Černý vzpomínal jako na „léta četby a do bláznovství milovaných knih, pomocníků skutečných...“⁶ Největší vliv na Černého dětský svět měli rodiče. Zejména řídicí učitel Václav Černý st. inspiroval syna nejen ohledně studia, ale také v pozdější učitelské a literárně-historické práci. Rovněž otcova knihovna byla prvním důležitým zdrojem četby, kde našel např. knihy nakladatelů Otty, Šolce, Šimáčka, Kočího, Vilímka či Borového.⁷ Začetl se do příběhů o Tarzanovi,

* Článek je zkrácenou verzí diplomové práce *Knihovna Václava Černého*. POUROVÁ, Miroslava. *Knihovna Václava Černého*. Praha: Ústav informačních studií a knihovnictví, 2016. 108 s. Dostupné také z: <https://is.cuni.cz/webapps/zpp/detail/129356>.

¹ ČERNÝ 1923a, s. 1.

² HAMANOVÁ 1997; HAMANOVÁ 2012.

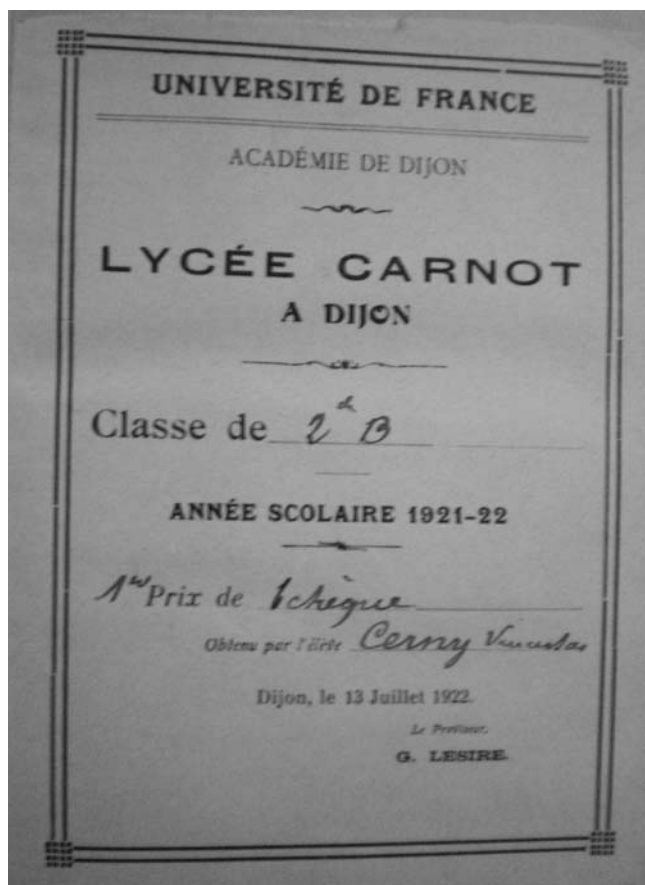
³ JONÁKOVÁ 2006, s. 63–64.

⁴ ČERNÝ 1992b, s. 353, 389.

⁵ BĚLOHOUBEK 1998, s. 142.

⁶ ČERNÝ 1994b, s. 70.

⁷ JONÁKOVÁ 2006, s. 57–58.

Obr. 1. Kniha darovaná Lyceem Carnot za vynikající studijní výsledky

Hvízdavém Danovi a Nobodým, všech dílů indiánek Karla Maye, Kiplingovy *Knihy džunglí* a *Podivuhodných cest Nilsa Holgerssona* od Selmy Lagerlöfové.⁸ Jako učitelské dítě se naučil číst sám a díky podnětnému domácímu prostředí mohl nastoupit do školy o rok dříve než jeho vrstevníci. Ve škole platil za nadané dítě, které prospívalo s vyznamenáním, premiantem zůstal také na lyceu v Dijonu.⁹ Právě studijní léta ve Francii trávil Černý nejvíce s knihou. Dá se říci, že kniha byla v lyceu jeho nejintimnějším společníkem, pomáhala Černému překonat stesk po domově a dril francouzského internátu. Studenti trávili většinu času ve studovně, kde měl každý žák své místo v dvourádkové lavici s přihrádkou s knihami ke studiu, sešity, povolenou četbou a osobními věcmi.¹⁰ Během studijních hodin si však často studenti četli i knihy

podle vlastního výběru, pravidelnou a oblíbenou četbou byl např. Guy de Maupassant.

Do lycea si z domova přivezl Černý pouze čtyři knihy: milované a několikrát čtené Gogolovy *Večery na Dikaňce* (Ruskoje slovo, 1941), Trockého *Perspektivy ruské revoluce* (Verlag Ladyžnikov, 1917), Pellicovo *Moje vězení* (Unie, 1920)¹¹ a otcův německý *Malý Ottův slovník naučný*,¹² po příjezdu však byly Černému knihy zabaveny a vráceny až později.¹³ Již na lyceu začal tuto miniaturní sbírku rozšiřovat o francouzské knihy, především z dijonského antikvariátu.¹⁴ Zakoupenou literaturu hradil ze stipendia a chtěl si vybudovat obsáhlou příruční knihovnu. Řadu knih také získal jako odměnu za vynikající studijní výsledky. Tyto knihy mají většinou jednotnou černou poloplátěnou vazbu s hnědým mramorovým papírem a na předeštlí je přilepen štítek Lyceé Carnot s věnováním.¹⁵

K doporučené školní četbě patřily např. ilustrovaná historie francouzské literatury, komentovaný výbor literárních textů s výkladem, několik antologií z Pierra Corneilla, Jeana Racina, Molièra či kritické edice úplných textů právě probíraných autorů. Tato příruční knihovna měla studenta podnítit ke studiu historie literatury, evropské politiky a společnosti. „...četba a zase četba, výuka se neustále vracela k textům, a to detailně, tak říkajíc slovo za slovem studovaným a vykládaným, ve třídě i za domácí úkol...“¹⁶ Černý tak získal přehled o literatuře od antiky až po realismus. Tento přístup k výuce prostřednictvím knih velmi oceňoval a francouzskou metodu čtení s nadšením popisoval v dopisech svému otci.¹⁷

Ve volných chvílích si Černý obvykle chořoval ve čtvrtek a v neděli číst francouzské knihy do rozlehlého anglického parku, který býval liduprázdný. V době vycházek se také toulal po památkách nebo navštěvoval kino a klasická představení dijonského divadla.¹⁸ Černý se též těšil na jarní a letní dny, kdy už bude možné číst ráno a večer. Nejčastěji vedle francouzských knih sáhl po dílech německých, italských a ruských. Na nejoblíbenější českou literaturu Černému k jeho lítosti nezbývalo tolik času.¹⁹ Radostně Černý vzpomínal na dobu školních prázdnin, kdy před odjezdem domů studenti využívali uvolněného režimu Carnotova lycea.²⁰ Především o prázdninách se Černý mohl věnovat vlastní četbě, která nesouvisela s výukou a letní měsíce si pamatuje jako „neuvěřitelnou orgii četby a studia.“²¹ Kromě knih byl součástí jeho četby *Studentský časopis*, který v Dijonu odebírali z Československa, a do kterého Černý také přispíval. Se svými spolužáky navíc vydával časopis *Sale boîte* (Špinavá bouda), ve kterém si společně dělali legraci z francouzského internátu.²²

⁸ PITŘINEC 1995, s. 28.

⁹ JAMEK 1994, s. 6.

¹⁰ PAVLÍKOVÁ 1994, s. 75; ČERNÝ 1994a, s. 12, 14, 17–18.

¹¹ Cizojazyčné laciné vydání se slovníkem. Silvio Pellico ho navíc přivedl k mazzinismu, který si doživotně oblíbil. ČERNÝ 1994a, s. 46.

¹² O jaké šlo vydání, Černý neuvádí, v knihovně se slovník nedochoval.

¹³ Důvod zabavení knih Černý nezmiňuje. ČERNÝ 1921a, s. 1–2.

¹⁴ VANOVIČ 1999, s. 25.

¹⁵ ČERNÝ 1994a, s. 22.

¹⁶ Tamtéž, s. 24.

¹⁷ ČERNÝ 1922, s. 2–3.

¹⁸ ČERNÝ 1921b, s. 2.

¹⁹ ČERNÝ 1922c, s. 2.

²⁰ ČERNÝ 1994a, s. 70.

²¹ ČERNÝ 1922c, s. 1.

²² Tamtéž, s. 1, 3.

V posledním ročníku studia dostal Černý nabídku studovat na prestižní École Normale Supérieure, z finančních důvodů dal nakonec přednost univerzitě české. Rodiče ale žádal, zda by mu mohli zaslat peníze na knihy, které jsou na francouzských univerzitách předepsané ke studiu.²³ Dijonská korespondence s rodiči je také dokladem Černého zájmu o domácí knižní produkci, např. se zajímal, zda otec nebo bratr nejsou členy České matice, v *Národních listech* sledoval knižní novinky a z *Národního osvobození* si vystříhal díla na pokračování.²⁴

Po absolvování dijonského lycea se rozhodl poslat knihy, kterých postupně nashromáždil velké množství, ještě před svým příjezdem domů do České Čermné.²⁵ Právě tato „dijonská sbírka“ se stala základem pozdější Černého knihovny, ke které byla nejspíše připojena knihovna rodičů.²⁶ Svou první skutečnou knihovnu si Černý ale zařídil až v pracovně a částečně také v ložnici ve svém pražském bytě po skončení vysokoškolských studií. Černý se o své rozsáhlé sbírce vyjádřil jako o záplavě knih a svým přátelům proto radil, aby byli ve výběru knih do své knihovny přísní a nemilosrdně vyřazovali knihy, především ty beletristické, které již nepotřebují nebo vědí, že už se k nim nevrátí.²⁷

Od roku 1930 odjel Černý pracovat do Ženevy jako tajemník Institutu d'études slaves. Také zde pravidelně rozšiřoval svou sbírku, v ulici Corraterie si na terase rád prohlížel a kupoval staré knihy, vždy se zde zdržel nejméně hodinu. Do Ženevy si také nechával zasílat *Šaldův zápisník*, aby neztratil kontakt s českým kulturním děním.²⁸ Do Švýcarska odjel rovněž na svatební cestu se svou ženou Miloslavou, se kterou toužili poznat nejen přírodní krásy, ale i místa, o kterých četli v Byronovi, Sainte-Beuvovi či v Staël-Holsteinové.

Kromě nákupů dostával řadu knih od svých přátel a známých. Nejvíce dokladů máme díky korespondenci o knihách od Egona Hostovského, se kterým Černý bydlel od třetího ročníku na univerzitě. Díky darům však Černý získával především zahraniční aktuální odbornou literaturu (např. od Salvadora de Madariaga, Martina de Riquer, Ramóna Menéndeze Pidalu).²⁹

Černý se ve své autobiografii také často zmiňuje o tom, že si potřebnou literaturu půjčoval od přátel. Někteří z nich (především František Hrubín), kteří věděli, na čem právě pracuje, nabízeli potřebnou literaturu ke studiu sami. Pomocnou ruku ovšem ochotně nabízel i on svým přátelům. Autorům-kolegům rád pomáhal s korekturami i překlady článků a statí, které mu zasílali.³⁰

Již za svého života o řadu knih a jiné dokumenty přišel, především díky politickému vývoji po 2. světové válce. Černý byl pro svou účast v protinacistickém odboji sledován již od roku 1946, represe vůči jeho osobě vyvrcholily obvi-

něním v roce 1952, kdy byl uvězněn za protistátní činnost. Situace se opakovala rovněž po roce 1968, kdy byl nucen znovu opustit Univerzitu Karlovu a místo v Komisi pro soupis rukopisů. Zároveň byla Černému zakázána veškerá publikační činnost a byl pod stálým dohledem Státní bezpečnosti. Při policejních prohlídkách u Černých v bytě se ztratily knihy, korespondence, legitimace, fotografie, výstřižky z novin, kalendáře, rukopisné práce rozpracované i dokončené.³¹ Některé svazky však byly zabavovány ještě před jejich doručením Černému. Řada knižních darů od vědeckých kolegů ze zahraničí, institucí i nakladatelství nebo kompletní čísla časopisu *Svědectví*, které si Černý sám objednal, k adresátovi nikdy nedorazily.³²

O některé knihy Černého připravili přátelé, kteří mu zapůjčená díla zapomněli vrátit.³³ Ztrátu některých svazků mohlo zapříčinit také časté převážení knih (do České Čermné, po studentských podnájmech, při stěhování, do rodiště Černého ženy do Holic). Velkou část beletrie i odborné literatury rozdal sám Černý svým studentům a přátelům, zvláště pokud zjistil, že má některé svazky duplicitně, což v jeho knihovně není nic neobvyklého.³⁴

Profil knihovny

Stejně jako Černého dílo, je tematicky košatá také jeho knihovna, čítající 5112 knih. Z beletrie převažují Černého oblíbené detektivky (např. Agatha Christie *18 oříšků k rozlousknutí* /Československý spisovatel, 1976/, *Mrtvá v knihovně* /Odeon, 1983/, *Detektivní hry* /Orbis, 1985/, *Dům na úskalí* /Národ, 1932/, *Hercule Poirot zasahuje* /Dilia, 1967/, Arthur Conan Doyle *Pes baskervillský* /Iskry, 1961/, *Údolí strachu* /Mladá fronta, 1974/, *Černý zločinec* /Havránek, 1922/, *Dobrodružství Sherlocka Holmese* /Mladá fronta, 1982/, Mika Waltari *Kdo zavraždil paní Krollovou?* /Jan Papík, 1946/, *Hvězdy to řeknou* /Melantrich, 1975/), dětská literatura (*Petr Pan* /Pražská akciová tiskárna, 1964; nedatované londýnské vydání/, *Pinocchio* /[s. n.], 1966/, *Staroklasické pohádky* /I. L. Kober, 1981/, *Pohádky pro velké děti* /Veraikon, 1921/) a nejrůznější próza a poezie. Z odborné literatury dominují historická díla a filozofie (např. *Historie de France* /Nerviers, 1986/, *Historie věčná o časech a lidech* /[s. n.], 1939/, *K historii českého fašismu* /ČSPB, 1985/). Černý také pravidelně odebíral některá periodika (např. *Památky archeologické* roč. 1926–1948, *Sociologická revue* roč. 46–49, *Revue de littérature comparée* roč. 1929, 1931, 1939, 1962, 1965, 1987) i sborníky (*Biuletyn biblioteki Jagiellońskiej* roč. 1931, 1937 a 1947, *Jazz* roč. 19, 20, 23, 26, 27, *Soupis památek historických a uměleckých* roč. 1930–1937). Ve velkém počtu jsou v knihovně zastoupeny také obsahové

²³ ČERNÝ 1922a, s. 6.

²⁴ ČERNÝ 1923b, s. 4; ČERNÝ 1924, s. 2.

²⁵ ČERNÝ 1922b, s. 2.

²⁶ Nelze vyloučit, že si některé knihy ponechal bratr Vladimír, který sám překládal a publikoval. V Černého knihovně se nachází svazky věnované jeho otci.

²⁷ BĚLOHOUBEK 1998, s. 7.

²⁸ ČERNÝ 1994a, s. 228.

²⁹ ČERNÝ 1992b, s. 490, 504–505.

³⁰ ČERNÝ 1994a, s. 105.

³¹ Při jedné z domovních prohlídek byl Černému zabaven rukopis sbírky Jiřího Koláře *Prométheova játra*. Tamtéž, s. 399.

³² Tamtéž, s. 438, 503.

³³ BĚLOHOUBEK 1998, s. 156.

³⁴ Pouze v několika málo případech se jedná o shodná vydání, často však vlastnil stejný titul v různých edicích. VANOVIČ 1999, s. 284.

různorodé příručky (např. *Knihy vzorné domácnosti* /Stanislav Kuchař, 1944/, *Ochrana před těhotenstvím* /B. Kočí, 1922/, *Vychováváme děti* /Práce, 1976/), jejichž čtenářkou byla nejspíše manželka Miloslava.

Vzhledem k jazykovému vybavení Černého³⁵ není překvapivé, že se v jeho knihovně nachází ve velké míře cizojazyčná literatura beletristická i odborná. Hojně se vyskytují také překlady českých básníků (např. *Ein Bündel Märchen* od Františka Hrubína /Der Kinderbuchverlag, 1975/, *Zwei böhmische Dorfgeschichten* od Vítězslava Háška /Karl Baclena, 1882/), rukověti k literatuře a díla politická. Ke své překladatelské činnosti měl v příručce celou řadu slovníků a učebnic z francouzštiny, polštiny, ruštiny, angličtiny, němčiny, italštiny a také bulharštiny. Složení příruční knihovny odpovídá Černého postupu, kdy si před psaním každé větší práce důkladně prostudoval dostupnou literaturu. Do odborné části knihovny jsou kromě již zmíněných slovníků a příruček zařazena všechna témata, která Černého zajímala (staročeská lyrika, evropská středověká literatura, barokní literatura, románská literatura, česká literatura). Zařazena je také celá řada autorských výtisků Černého děl (např. *Essai sur le titanisme* /Orbis, 1935/, *Staročeská milostná lyrika* /Družstevní práce, 1938/, *Zpěv duše* /Václav Petr, 1946/).

Černý se kromě literatury soustředil rovněž na výtvarné umění, často navštěvoval výstavy a v knihovně je velké množství výstavních katalogů i knihy o umění. Součástí odborné knihovny jsou také svazky o knihovnictví, archivnictví a bibliografické soupisy (např. *Knihy ze Štencova nakladatelství* /Jan Štenc, 1928/, *Bibliografie české literatury pro děti a mládež vydané v roce 1972* /Společnost přátel knihy pro mládež, 1972/, *6. Knižní aukce: 19.–21. 9. 1951 v Aukční síni Orbisu* /Orbis, 1951/, *Bibliografický katalog 1960: česká grafika a mapy v roce 1959* /Národní knihovna, 1960/). Černého zájem o knihovnickou oblast a bibliografii rukopisů a literárních děl mohl souviset s jeho zaměstnáním v Komisi pro soupis rukopisů Akademie věd. Součástí literární pozůstalosti je rovněž soubor materiálů k soupisům rukopisů v zámeckých archívech a knihovnách (např. Roudnice nad Labem, Kynžvart).

Kromě životopisné literatury oblíbených autorů a odborných literárně-vědných příruček si do knihovny zakoupil velký počet knih beletristických. Díky studiu v Dijonu měl značný přehled o francouzské literatuře, mezi Černého oblíbené spisovatele patřili Anatol France, Gérard de Nerval, Gustav Flaubert, Hypollit Taine, Stendhal či Victor Hugo. Francouzská literatura je v knihovně zastoupena v českých překladech i v originále (celkem sedmdesát sedm titulů, např. *Baltazar a jiné povídky* /Fr. Borový, 1925/, *Bohové žízňej* /Fr. Borový, 1926/, *Aurelis* /Kamilla Neumannová, 1911/, *Pokoušení svatého Antonína* /Al. Hynek, 1929/, *O podstatě díla uměleckého* /J. Otto, 1873/, *Armance* /Aufbau-Verlag, 1958/, *Nové překlady z Victora Huga* /J. Otto, 1901/).

Ačkoliv byl Černý především romanista, zaujala ho závažností kladených otázek ruská literatura. Soustavně se také k ruské literatuře vracel ve svých kritických studiích.³⁶ Z ruského písemnictví je v knihovně zastoupena jak klasika (např. Alexandr Sergejevič Puškin *Listy nevěstě a ženě Natalii Nikolajevně* /Václav Pour, 1949/, *Evžen Oněgin* /Urbánek, 1929/, Boris Pasternak *Rok devatenáct set pět* /Svoboda, 1947/ a Alexandr Solženicyn *Von der Verantwortung des Schriftstellers* /Libelle mit H & B, 1969/), tak méně známí autoři (např. Alexej Stěpanovič Chomjakov *O cerkvi* /Jevrazijskoje knihgoizdat, 1926/, *O povaze hlavních křesťanských vyznání* /L. Klabusaya, [1898]/, Konstantin Sergejevič Aksakov *Semejnaja chronika* /A. A. Karcev, 1909/, Leonid Nikolajevič Andrejev *Au secours!* /Union, 1919/, *Auteurs progressistes français modernes* /Éd. En langues étrangères, 1952/). Černého velmi oblíbeným autorem byl Anton Pavlovič Čechov, kterého považoval nejen za velikého spisovatele, ale také velkého člověka, velice si cenil edice jeho korespondence. Oceňoval také Gorkého portréty ruských lidí a jedním z Černého oblíbených románů byl Šolochovův *Tichý Don*.³⁷

Přední místo však u Černého zaujímala literatura česká, kterou „nevslovitelně miloval“ a řada autorů byla jeho „drahými přáteli“.³⁸ V knihovně se objevují čeští klasici (např. František Ladislav Čelakovský *Básně, epigramy a selanky* /I. L. Kober, 1889/, Karolína Světlá *První Češka* /J. Otto, 1900/, Svatopluk Čech *Nový epochální výlet pana Broučka* /F. Topič, 1922/, Julius Zeyer *Tři legendy o křížifixu* /Unie, 1907/, Vilém Mrštík *Pohádka máje* /Novina, 1942/, Josef Kajetán Tyl *Rozina Ruthardova* /L. Mazáč, 1928/, Jan Neruda *Romance štedrovečerní* /F. Topič, 1916/, František Palacký *Dopis Františka Palackého městske radě táborské o podobě Jana Žižky* /Otto Stern, 1938/ či Vladislav Vančura *Pekař Jan Marhoul* /Družstevní práce, 1929/), ale také „nejvýznačnější čeští romanopisci“ (např. Ivan Olbracht *Nikola Šuhaj loupežník* /Melantrich, 1945/, Helena Šmahelová *Hlasy mých otců* /Československý spisovatel, 1987/, Jaromír John *Eskamotér Josef* /Družstevní práce, 1946/, Edvard Valenta *Lidé, které jsem potkal cestou* /Fr. Borový, 1939/, Vladimír Neff *Vyhánání z ráje* /Lidové noviny, 1940/, Miroslav Hanuš *Příběh starého mládence* /Josef Stejskal, 1944/ a Bohumil Hrabal *Táncórák idösebbeknek és haladóknak* /Európa, 1964/). Velmi ctil rovněž dílo Aloise Jiráka a práce bratří Čapků, jejichž knihy svým zastoupením vynikají nad ostatní autory. Alois Jirásek je zastoupen jedenácti knihami (např. *Lucerna* /Umění lidu, 1950; J. Otto, 1905/, *Vojnarka* /J. Otto, 1891/), Josef Čapek sedmi knihami (např. *Stín kapradiny* /Československý spisovatel, 1977/, *Umění přírodních národů* /Československý spisovatel, 1957/), Karel Čapek dokonce dvaceti čtyřmi (např. *Zahradníkův rok* /Aventinum, 1929/, *Vzrušené tance* /Fr. Borový, 1946/, *O věcech obecných* /Fr. Borový, 1932/). Součástí archivní pozůstalosti je také několik samizdatů (např. Václav Benda *Znovu křesťanství a politika* /[s. n.], 1985/, Václav Havel *Audience* /Petlice, 1975/, Eva Kantůrková *Fejetony*

³⁵ Na Carnotově lyceu byl zapsán v učebním programu B se zaměřením na latinu a živé jazyky, na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy studoval romanistiku a bohemistiku.

³⁶ NOVOTNÝ 2006, s. 171.

³⁷ *Tichý Don* se v knihovně nedochoval. Z Gorkého knih je v knihovně zastoupena kniha *Stati a projevy* (Státní pedagogické nakladatelství, 1957); BĚLOHOUBEK 1998, s. 154–155.

³⁸ ČERNÝ 1992b, s. 250.

1976–1978 /Pán věže, 1979/, Marie Rút Křížková *Svědectví, které nemohlo být vysloveno* [s. n.], 1979).³⁹

Nezanedbatelnou částí knihovny je i oddíl poezie. Černého literárněkritické dílo obsahuje četné studie z české literatury z let 1933–1979 a reflektuje Černého zájem o soudobé české básnictví, staročeskou lyriku a zahraniční poezii.⁴⁰ Zpočátku poezii četl „hltavě“ a dával jí přednost před prózou. Ve stáří ji četl méně, ale ani v pokročilém věku se o ni nepřestával zajímat.⁴¹ Nejrozsáhlejší soubor poezie tvoří dílo Josefa Svatopluka Machara (celkem patnáct titulů, např. *Magdalena* /Šolc a Šimáček, 1893; *Aventinum*, 1926/, *Zde by měly kvést růže* /Šimáček, 1894/, *Životem zrazení* /Šolc a Šimáček, 1915/); Černý znal jeho verše dokonce zpaměti.⁴² Významně zastoupen je v knihovně také Petr Bezruč. *Slezské písně* si Černý zakoupil v šesti různých vydání (2× Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1957) z toho čtyři jsou cizojazyčná (esperanto /V. Adamík, 1927/, ruština /Goslitizdat, 1958/, polština /Domowina, 1962/, a slovenština /Slovenský spisovateľ, 1982/). Dále si pořídil knihy *Vysočina vzpomíná* (Krajské muzeum, 1957), *Jedna melodie* (F. J. Müller, 1939), *Votice* ([s. n.], 1892), *Tonka* ([s. n.], 1969) a *Dvě mohyly* (Průmyslová škola grafická, 1954).

Z odborné literatury přední místo v Černého knihovně zaujímá filozofie. Černý se zajímal především o francouzskou, německou a italskou filozofii,⁴³ a jen „vyčichlé, studené, neživotné mudrování tehdejšího univerzitního prostředí ho odradilo od jejího studování.“⁴⁴ Úvod do filozofie Černý absolvoval již v Dijonu, ale intenzivněji se jejímu studiu věnoval po návratu domů během studia na univerzitě.⁴⁵

Z českých filozofů Černého nejvíce ovlivnil T. G. Masaryk, kterého považoval za svůj životní vzor, což bylo „dáno dobou, jeho češtvím, Černého zájmem jak politickým, tak zájmem o filozofii dějin“ a rovněž příkladem Černého otce, který se Masarykovým dílem taktéž zabýval.⁴⁶ V oddílu filozofie je Masaryk zastoupen čtyřiceti pěti svazky (např. *Počet pravděpodobnosti a Humova skepse* v českém /J. Otto, 1883/ a německém jazyce /Verlag von Carl Konegen, 1884/, *Student a politika* ve vydání z roku 1909 /Studentská organizace České strany pokrokové/ a 1923 /Čin/), dalších dvacet pět titulů jsou knihy zabývající se Masarykovou osobností a dílem (např. Nejedlého kniha *T. G. Masaryk* /Svoboda, 1946/, Čapkovy *Hovory s T. G. M.* /František Borový, 1936/, zápisky Masarykova knihovníka Jaroslava Šimsy *Úzkost a naděje* /Kalich, 1969/).

Dalším významným filozofem, jehož vliv na své dílo Černý přiznává, byl Jean-Jacque Rousseau. Rousseauovy *Dumy samotářského chodce* ovlivnily Černého třetí díl *Pa-*

měti, kde se ve čtvrtém oddílu svého životopisu věnuje přírodě a rodnému kraji.⁴⁷ V knihovně je Rousseau zastoupen knihami *Emil čili o výchově* v češtině (Fr. Bayer a Boh. Smutný, 1907) i francouzštině (Nelson, 1914), *Les Confessions* (Garnier frères, 1964) a *Uwagi nad rzędem Polski* (Nakładem Krakowskiej spółki wysawniczej, 1924).

Zájem o existenciální literaturu

Nejvýznamnější a také velmi početný soubor Černého knihovny tvoří existenciální literatura. Přestože se Černý zhruba v 50. letech přestal filozofií soustavně zabývat, filozofickou literaturu stále sledoval a vnímal existencialismus i v pozdějších letech jako aktuální filozofický směr.⁴⁸

Černý k existencialismu prostudoval díla Jeana Lacroixa, Jeana Emmanuela Mouniera, Rogera Troisfontaina či Paula Foulquita. Z českých filozofů zabývajících se existencialismem Černého nejvíce zaujal Jan Patočka. Považoval ho nejen za významného filozofa, ale rovněž za svého blízkého přítele. S Patočkou se seznámil již během univerzitních přednášek na semináři profesora Krejčího a zůstali přáteli po celý život.⁴⁹ Oba východočeské rodáky navíc spojovaly podobné životní osudy a profesní zájmy. Do knihovny si Černý zakoupil Patočkovy spisy *L'état présent des études* (NČSAV, 1959) a *Aristoteles, jeho předchůdci a dědicové: studie z dějin filozofie od Aristotela k Hegelovi* (Československá akademie věd, 1964). Kniha *Vybrané spisy Jana Ámose Komenského, svazek I* (Státní pedagogické nakladatelství, 1960) je Patočkou dedikována, stejně jako studie o J. J. Rousseauovi ze sborníku *Acta universitatis carolinae* (Univerzita Karlova, 1963), kterou Černému Patočka daroval. V Černého pozůstalosti se také nachází separát z Patočkových *Fenomenologických spisů Co je existence* (nedat.), ve kterém si Černý zatrhával a Patočkovi pokládal otázky, které v něm text vyvolával. V Černého archivní pozůstalosti se rovněž dochovaly poznámky z četby nazvané *Patočka-TGM*.

Co se týče literárních předchůdců existencialismu, seznámil se Černý prostřednictvím Egona Hostovského nejprve s Kafkovým dílem, které v době Černého vysokoškolských studií bylo ještě téměř neznámé. Na rozdíl od Hostovského, který Kafku vášnivě četl, však Kafka Černého neoslovil. Ačkoliv Kafku považoval za velkého spisovatele, zůstal stranou jeho hlavních zájmů a ani do své knihovny si žádnou Kafkovu prózu nezařadil.⁵⁰ V knihovně jsou dnes zařazena pouze díla pojednávající o Kafkově životě a literárním odkazu (tři životopisy /Éditions Universitaires, 1960; Academia, 1966; Deutscher Taschenbuch Verlag, 1976/ a šest publikací věnu-

³⁹ ČERNÝ 1992b, s. 204, 466, 576.

⁴⁰ PECHAR 2005, s. 15.

⁴¹ BĚLOHOUBEK 1998, s. 8.

⁴² ČERNÝ 1994a, s. 152–153, 159, 165.

⁴³ Černého názory na filozofické knihy a na její autory zahrnul Antonín Bělohoubek do své knihy *Rozhovory s Václavem Černým*. Černý Bělohoubkovi glosoval mj. knihy Augustína Smetany, Miroslava Dvořáka, Ivana Dubského či Františka Götze.

⁴⁴ ČERNÝ 1994a, s. 89.

⁴⁵ Tamtéž, s. 111–112.

⁴⁶ ČERNÝ 1994a, s. 112.

⁴⁷ HRBATA 1996, s. 15. Černý rodný kraj miloval a nikdy se o dění v něm nepřestal zajímat. Po rodném kraji provázal své přátele, zajímal se o regionální autory, od bývalých či současných náhodských studentů pravidelně dostával gymnaziální almanachy. VOJTĚCHOVSKÝ 1994, s. 52.

⁴⁸ BĚLOHOUBEK 1998, s. 119.

⁴⁹ ČERNÝ 1994b, s. 348.

⁵⁰ ČERNÝ 1994a, s. 195; BĚLOHOUBEK 1998, s. 180.

jíci se Kafkovu dílu /Cambridge University Press, 1982; Winkler, 1983; Československá akademie věd, 1963; Gallimard, 1984; Athenäum, 1985; Vintage, 1985/).

Od spisů dalšího předchůdce existencialismu, Fedora Michajloviče Dostojevského, Černého neodradily ani nekvalitní francouzské překlady. Poté, co se seznámil s kvalitnějšími českými adaptacemi, začal Dostojevského vášnivě číst. V ruské části knihovny Institutu d'études slaves prostudoval prakticky celé Dostojevského dílo a zúčastnil se rovněž konference k 50. výročí Dostojevského úmrtí.⁵¹ Dostojevského román *Bratři Karamazovi* byl jednou z Černého oblíbených knih a Ivan Karamazov byl Černého oblíbenou postavou, kterou rád glosoval a ke které se rád vracel.⁵² Dostojevskému se věnoval také v několika článcích, zabýval se Dostojevského korespondencí, do své knihovny si pořídil Dostojevského životopis vydaný v roce 1972 (Památník národního písemnictví) a knihy A. L. Bema *U istokov tvorčestva Dostojevskogo* (Petropolis, 1936) a *Trois hommes: Pascal, Ibsen, Dostoievski* od André Suarése (Nouvelle Revue Française, 1913), ale také dvakrát *Běsy* (Melantrich, 1931; Melantrich, 1937), *Zápisky z podzemí* (Alois Srdce, 1917) či *Výběr z povídek* ([s. n.], 1922). Vliv Dostojevského myšlenek spatřoval v dílech Nikolaje Berďajeva a Jaroslava Durycha, jejichž díla se dnes rovněž nacházejí v knihovně.⁵³

O Dostojevského dílo se Černý začal zajímat díky André Gidovi, který se sám Dostojevského tvorbou zabýval a pro Francii Dostojevského objevil.⁵⁴ Francouzský prozaik stál za jeho procesem „sebetvorby a sebeuskutečňování“, ctil ho, „obdivoval, polemizoval s ním a přece s ním nikdy nesouhlasil.“⁵⁵

Černý se s Gidem osobně třikrát setkal v Paříži, v roce 1937 Gidemu daroval svou habilitační práci a jednal s ním o právech k překladům Gidových děl do češtiny.⁵⁶ Gidovu dílu se věnoval již od studií v Dijonu, později se k Gidovým spisům vrátil při pobytu v Ženevě. V té době byl jeho nejčtenějším francouzským autorem a Černý znal celé spisovatelovo dílo.⁵⁷ Svému oblíbenému autorovi věnoval několik článků i univerzitní přednášky v letech 1946–1947. Citáty Gidových názorů či z Gidových děl se průběžně objevují v řadě Černého příspěvků.⁵⁸ V Černého knihovně se nyní nachází čtyři Gidovy knihy – *Les pages immortelles de Montaigne* (Corrêa, 1939), *Zemři a živ budeš* (Sfinx, 1933), *Vatikánské kobky* (Odeon, 1967) a *Kongo* (Prorok, 1928). Dále si Černý zakoupil Gidův francouzský životopis od Jeana Hytiera (Charlot, 1946) a básnickou sbírku S. K. Neumanna *Anti-Gide* (Lidová kultura, 1937).

Při studiu v Dijonu se prostřednictvím svého profesora a Bergsonova žáka Alberta Sauvage seznámil s dílem Henri Bergsona. Bergson byl Černého nejoblíbenějším filozofem, jenž se nejvíce přiblížil myšlenkám existencialismu. Bergson byl pro Černého především vzorem statečnosti a inspirátorem v mnoha ohledech.⁵⁹ Černý napsal o Bergsonově díle habilitační práci *Bergson, la jeune poésie des peuples latins et le „Poétisme“ tchéque* (1936), vyžádal si od autora povolení překládat dílo do češtiny, věnoval se mu také v řadě článků a recenzí.⁶⁰ Zabýval se rovněž Bergsonovými předchůdci Théodorem Simonem Jouffroeyem, Main de Biranem, Julesem Lachelierem i Émilem Boutrouxem, i jeho následovníky Édouardem Le Royem, Mauricem Blondelem a Vladimírem Jankélévitchem.⁶¹ V Černého knihovně se nacházejí Bergsonova díla *Essai sur les données immédiates* (Alcan, 1932), *Matière et Mémoire* (Les Presses universitaires de France, 1979) a *Évolution créatrice* (J. Vrin, 1983), Bergsonův životopis Gilberta Maira ([s. n.] 1926), kniha Gillesse Deleuze o bergsonismu (PUF, 1966) a Jankélévitchova kniha *L'Ironie* (Presses universitaires de France, 1950).

Bergsonova filozofie byla Černému klíčem k dílu Marcela Prousta, bergsonovské aspekty v umění ale našel také u Edgara Allana Poea, i u básníků Charlese Baudelaira a Arthura Rimbauda.⁶² Literární díla těchto autorů jsou v knihovně zastoupena Proustovým životopisem od Georga Cattaula (Editions Universitaires, 1958), Baudelairovým *Le spleen de Paris* (J. Corti, 1986), dvěma vydáními sbírky *Květy zla* (Odeon, 1983; Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1957), třemi Baudelairovými životopisy od Clementa Borgala (Editions Universitaires, 1961), Francoise Porchého (Plon, 1944) a Luise Decawnese ([s. n.], 1939), Poeovými *Fragmenty* (CZV SSM Pozemních staveb, 1985), Rimbaudovou sbírkou *Pouště lásky* (Kamilla Neumannová, 1918) a Rimbaudovou biografií od Marcela Coullona (Mercure de France, 1929).

Náznaky existencialismu spatřoval Černý také v díle Friedricha Nietzscheho. Podle svých slov se Černý v mládí zabýval „svým idolem“ značně, zajímal se např. o Nietzscheho vliv na Gida. V knihovně se nachází jediná kniha o Nietzsche od Františka Krejčího (*Čas*, 1902). Je možné, že Černý později některé knihy vyřadil, jelikož shledal, že obsahují spíše „rozjitřené city než filozofické myšlenky.“⁶³

Vědomostí načerpané z literatury o existencialismu shrnul Černý v *Prvním sešitě o existencialismu*. Kniha se setkala s velkým ohlasem, vyžádala si druhé vydání a vzbudila zájem čtenářské veřejnosti o překlady děl Jean-Paul Sartra, Alberta Camuse, Jeana Anouilha, Simone de Beauvoir, Jeana Genéta.⁶⁴ V úvodních stranách *Prvního sešitu o existencialismu* Černý

⁵¹ ČERNÝ 1994a, s. 249.

⁵² V knihovně se kniha nedochovala. ČERNÝ 1994b, s. 259.

⁵³ Např. *Wahrheit und Lüge des kommunismus* (Holle, 1957); *Sedmikráska* (Kuncif, 1925). VOLDŘICHOVÁ BERÁNKOVÁ 2008, s. 112–121.

⁵⁴ ČERNÝ 1992c, s. 22.

⁵⁵ ČERNÝ 1993, s. 500.

⁵⁶ ČERNÝ 1994a, s. 365; ČERNÝ 1992a, s. 92.

⁵⁷ PISTORIUS 2002, s. 57, s. 60.

⁵⁸ PISTORIUS 1996, s. 53–55; PISTORIUS 2002, s. 333–348.

⁵⁹ SKALICKÁ 1996, s. 83.

⁶⁰ V roce 1936 vyšel Černého překlad *Dvojího pramene mravnosti a náboženství*. ČERNÝ 1994a, s. 111–112, 323.

⁶¹ SKALICKÁ 1996, s. 77–79; PECHAR 1996, s. 248.

⁶² Černý rovněž reflektoval Bergsonův vliv na českou poezii. S českých literátů Černý vyzdvihl Josefa Horu a Josefa Palivce. PISTORIUS 1996, s. 50; SKALICKÁ 1996, s. 79.

⁶³ BĚLOHOUBEK 1998, s. 119, 163.

⁶⁴ ČERNÝ 1994b, s. 360.

čtenáře seznámil s životními postoji a prožitky spojovanými později s existencialismem Martina Heideggera a Karla Jaspersa, kteří čerpali z díla Sorena Kierkegaarda a Georga Wilhelma Friedricha Hegela.⁶⁵ Zájem o tyto filozofy se však výrazněji nepromítl do literatury zařazené v Černého knihovně, zastoupení jsou pouze Jaspers dvěma knihami (Piper, 1967; Aubier, 1963) a Hegel také dvěma knihami (Heidelberg, 1822; Alfred Kröner, 1934).

Velká část *Prvního sešitu o existencialismu* je věnována Jean-Paul Sartrovi. A to i přesto, že ho Černý nepovažoval za velkého filozofa. K tomuto představiteli ateistického existencialismu měl Černý sice řadu výhrad, do své knihovny nicméně zařadil francouzská vydání jeho spisů *Les mains sales* (Gallimard, 1948), *Les mouches* (Gallimard, 1944), *L'existentialisme est un humanisme* (Nagel, 1946) a také slovenské vydání *Štúdie o literatúre* (SVKL, 1964). Koupil si i Sartrovy životopisy od R. M. Albérése (Editions Universitaires, 1953) a Roberta Campbella (T. & T. Clark, 1898) a knihu Vincenta Smithe *The Existentialism of Sartre* (Oxford University Press, 1847).

Mnohem bližší než Sartre byl Černému Albert Camus. Camusovy *Deníky* a *Člověk revoltující*, které měl ve své knihovně ve francouzštině, se do dnešní doby ve sbírce nedochovaly.⁶⁶ Zachovaly se však dvě publikace o Camusově životě Roberta de Luppého (Editions universitaires, 1958; Editions universitaires, 1963) a kniha Josepha Majulta *Camus. Révolte et liberté* (Editions du Centurion, 1965). V knihovně měl Černý rovněž Camusovu korespondenci (Marguerat, 1944) a francouzské spisy *Noces* (Charlot, 1945), *Le mythe de Sisyphe* (Gallimard, 1982), *Les Justes* (Harrap, 1980), *La Peste* (Bompiani, 1970), *Le Malentendu* (Gallimard, 1987), *L'Homme révolté* (Gallimard, 1951) a dvousvazkové *Actuelles* (Gallimard, 1958).

Do *Prvního sešitu* zařadil Černý i další zástupce existencialismu, např. představitele ateistického existencialismu Simone de Beauvaira a George Bataille, Maurice Merleau-Pontyho, René Le Senna či Louise Lavella. Neopomněl ani křesťanskou polohu existencialismu, kterou představuje Gabriel Marcel v denících *Journal métaphysique*. Až na životopis Simone de Beauvaira od Genevière Gennari (Den Haag, 1960) však nebyly spisy těchto filozofů pojety do Černého knihovny.⁶⁷

Po Únoru 1948 měl spolu s třetím vydáním *Prvního sešitu* vyjít *Druhý sešit o existencialismu*. Nakladatel Václav Petr však rukopis *Druhého sešitu* Černému vrátil, protože sazeči údajně odmítli text vysázet. Obě knihy se ocitly na *Seznamu zakázaných knih*, vydávány byly v samizdatu a *Druhý sešit* se knižního podoby dočkal až v roce 1992.⁶⁸

Druhý sešit je věnován představitelům českého existencialismu, kteří začali tvořit již před válkou, za doby protektorátu i po Únoru 1948. České představitele Černý propojil s francouzskými „životním pocitem, obsahem a tendencemi.“⁶⁹ V překvapivém závěru Černý konstatoval, že český existencialismus jako takový vlastně neexistuje, s výjimkou děl Dušana Paly, Jiřího Ortena a Jiřího Koláře. U tvorby českých autorů Ladislava Dvořáka, Josefa Hiršala, Zdeňka Urbánka, Miroslava Hanuše, Jiřího Valji, Bohuslava Březovského, Heleny Hodačové, Marie Kornelové, Ivana Diviše a Petra Kopty se jedná o literaturu ovlivněnou předválečnou situací v Evropě.⁷⁰ V knihovně se dnes z výčtu těchto autorů nachází jen dvě Koptovy knihy *Česká kniha a my* (Kuncíř, 1947), *Král Žrout* (Fr. J. Balatka, 1948) a Dvořákův *Kainův útěk* (Československý spisovatel, 1958).

Za rovnocennou odpověď evropskému existencialismu považoval Černý nejmladší básnickou generaci soustředěnou v *Jarním almanachu básnickém*: Ivana Blatného, Klementa Bochořáka, Hanuše Bonna (pod krycím jménem Kohout), Lumíra Čivrného, Josefa Kainara, Zdeňka Kriebela, Oldřicha Mikuláška, Jiřího Ortena (pod krycím jménem Jílek), Jana Pilaře, Jiřího Daniela či Jiřího Valju. Spisy většiny z nich se dnes nacházejí v Černého knihovně (např. Ivan Blatný *Melancholické procházky* /Melantrich, 1941/, Oldřich Mikulášek *Druhé obrázky* /Československý spisovatel, 1986/).⁷¹ Celá básnická generace dostávala pravidelný prostor také na stránkách Černého *Kritického měsíčníku*, řadě z nich věnoval Černý několik příspěvků a pojal ho s nimi přátelský vztah.⁷²

Jedním z autorů, ke kterým se Černý opakovaně vracel, byl Jiří Orten. Již ve čtyřicátých letech publikoval recenze a studie o Ortenově poezii v *Kritickém měsíčníku* (např. sbírky *Cesta k mrazu* a *Ohnice* publikované pod pseudonymy Karel Jílek a Jiří Jakub),⁷³ ve *Druhém sešitě* věnoval Černý obširnou kapitolu právě básnické osobnosti a dílu Jiřího Ortena. „...Orten byl největší básnický talent svého pokolení, ryzejší a přesvědčivější lyrický talent se od jeho let a života v české poezii neobjevil dodnes.“⁷⁴

Ortena a Černého pojilo přátelství, vážil si ho nejvíce z celé generace, vyměnili si spolu několik dopisů, a tak Ortenova předčasná smrt Černého hluboce zasáhla. S mladým nadějným básníkem se rozloučil v osmém čísle *Kritického měsíčníku*, vzhledem k politické situaci však Ortena nemohl v článku ani jmenovat.⁷⁵ Spolu s Františkem Halasem měl Černý také projev na Ortenově tryzně.⁷⁶ Po válce Černý připravil posmrtné vydání Ortenova díla, které doprovodil doslovem a uveřejnil Ortenův básnický profil. Za tímto účelem Ortenova rodina zapůjčila Černému deníkové *Sešity*. Veřejnost se s nimi seznámila až na konci 50. let, kdy byly tyto

⁶⁵ ČERNÝ 1992c, s. 15–17.

⁶⁶ BĚLOHOUBEK 1998, s. 154.

⁶⁷ ČERNÝ 1992c, s. 27, 29, 63.

⁶⁸ ČERNÝ 1994a, s. 371.

⁶⁹ ČERNÝ 1992c, s. 87.

⁷⁰ Černý zastával názor, že existuje tolik druhů existencialismů, jako je existencialistů, a prvky tohoto filozofického směru spatřoval v díle Karla Hynka Máchy, Františka Halase a Vladimíra Holana, za což byl kritizován. PAPOUŠEK 2006, s. 26; ČERNÝ 1992c, s. 34.

⁷¹ ČERNÝ 1992b, s. 202; ČERNÝ 1994b, s. 83.

⁷² ČERNÝ 1992b, s. 355.

⁷³ *Kritický měsíčník*, roč. 1940, s. 324–326; *Kritický měsíčník*, roč. 1941, s. 240–242.

⁷⁴ ČERNÝ 1992b, s. 287.

⁷⁵ *Kritický měsíčník*, roč. 1941, s. 240–242.

⁷⁶ ČERNÝ 1992b, s. 287; HIRŠAL 1991, s. 176.

deníkové záznamy vydány. Ještě v roce 1979 měl od Ortenova intimního přítele v úschově svazek jeho pokusů a náčrtů, který chtěl rovněž uveřejnit.⁷⁷ Na vydání Ortenových próz a prozaických zlomků *Eta, eta, žlutí ptáci* v Severočeském nakladatelství reagoval Černý v roce 1967 recenzí *Svazek neznámých próz Jiřího Ortena*. O rok později kriticky zhodnotil titul *Čemu se báseň říká*.⁷⁸

V Černého archivní pozůstalosti se dnes žádné Ortenovy rukopisy nenachází, ale v knihovně je několik svazků Ortenova díla – básnické sbírky *Čítanka jaro* (Václav Petr, 1939), *Cesta k mrazu* (Václav Petr, 1940), výbor z básní *Veliké stmívání* (Odeon, 1987), turínské vydání *La cosa chiamata poesia* (Giulio Einaudi, 1969), Ortenovy *Deníky* (Československý spisovatel, 1958) a prozaická publikace *Pro děti. Knižka nasloučajícím* (Severočeské nakladatelství, 1967). Kolekci Ortenova díla doplňuje životopis od Josefa Kociána (Československý spisovatel, 1966) a výstavní katalog k 50. výročí Ortenova úmrtí (Památník národního písemnictví, 1969).

Za nejvýznamnějšího představitele existencialismu, kromě Jiřího Ortena, považoval Kamila Bednáře, přestože k jeho pozdějším sbírkám byl velmi kritický. V Černého knihovně jsou zastoupeny Bednářovy sbírky celkem dvanácti tituly (např. *Kamenný pláč / Čin*, 1939/, *Kamenný anděl / Václav Petr*, 1949/, *Voják a poušť / Moravské kolo spisovatelů*, 1948/). Jedna z nich, blíže nespecifikována, byla Bednářem zaslána v roce 1948 Černého dceři Miloslavě.⁷⁹

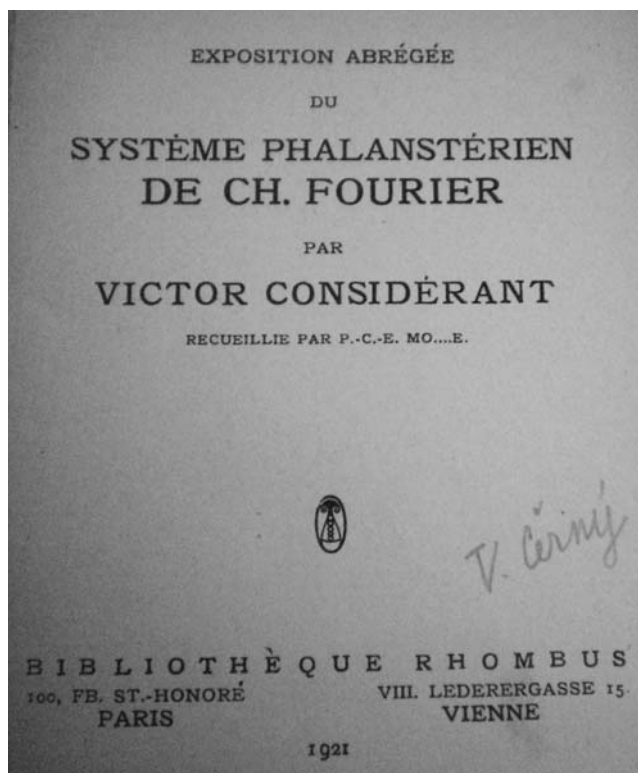
Práce s knihou

Černý si některé knihy podepisoval, nejčastěji V. Černý, v jednom případě je připojeno i razítko se jménem a příjmením.

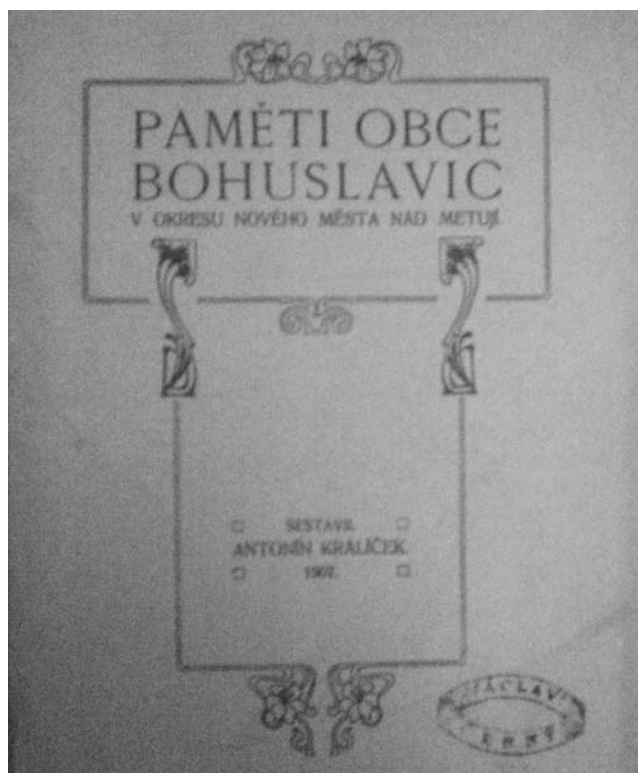
Některé svazky jsou podepsány a opoznámkovány Černého ženou Miloslavou. V jednom svazku byl vložen strojopisný „katalogizační lístek“ se záhlavím, názvem, místem a rokem vydání, nakladatelem, počtem stran a údajem o vazbě. Další katalogizační lístky si Černý vytvářel k odborné literatuře. Jsou řazeny abecedně a psány rukou.

Pro svou knihovnu si Černý pořídil také soupis knihovny nazvaný *Knihovna II*. Při prodeji první části knihovny do Památníku národního písemnictví v roce 1982 Černý navíc sepsal katalogizační lístky do lístkového katalogu, které zůstaly nerozřezány.⁸⁰

I přes Černého poněkud rezervované vztahy, četné dedikace od přátel, spolupracovníků okolo *Kritického měsíčníku* a druhého odboje, posluchačů jeho univerzitních přednášek, kolegů-autorů (včetně zahraničních) dokládají úctu a obdiv dedikantů. Začínají vždy např. „milému příteli“, „příteli nejvzácnějšímu“, „váženému panu profesorovi/docentovi“ nebo naopak končí „v úctě“, „upřímně“, „srdečně“ a „obdivovatel“. Jediný Egon Hostovský zvolil důvěrnější oslovení v dedikaci ke knize *Černá tlupa*: „Vaškovi v upřímném přátelství jeho Egon. V Praze 13. XII. 48.“

Obr. 2. Podpis Václava Černého

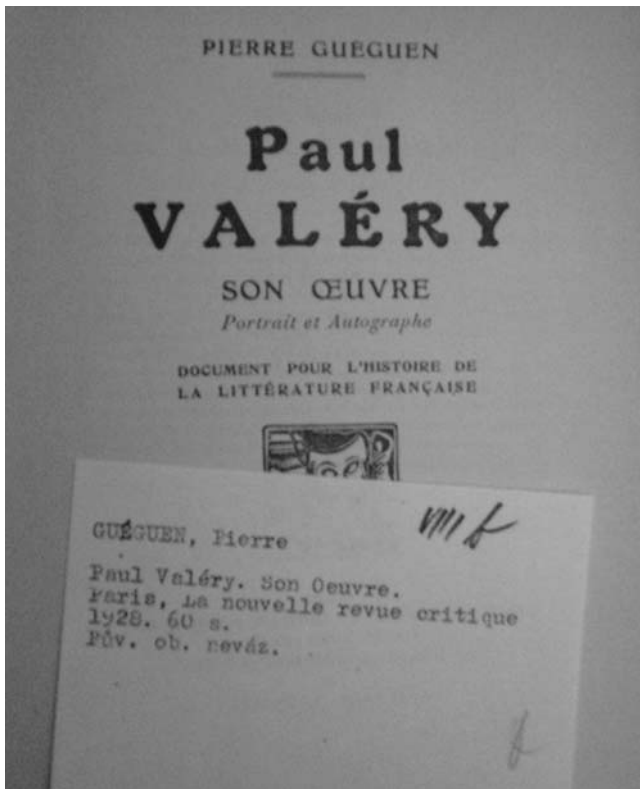
Obr. 3. Razítko V. Černý

⁷⁷ ČERNÝ 1994b, s. 83.

⁷⁸ ČERNÝ 1992c, s. 832.

⁷⁹ BEDNÁŘ 1948, s. 1.

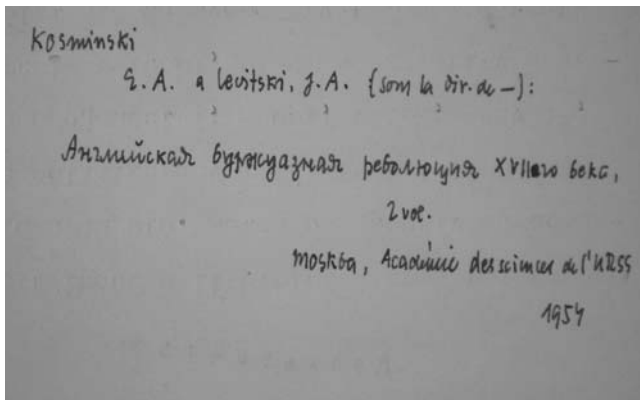
⁸⁰ Prodej Černého knihovny a osobního fondu Památníku národního písemnictví proběhl ve třech fázích. První část v roce 1982, druhou část zakoupil v roce 1989 Památník od Černého dcery prostřednictvím antikvariátu v Dlážděné ulici spolu s korespondencí a dalšími dokumenty. Na přelomu let 2011–2012 pak zbylé knihy odkoupil Památník od zetě Václava Černého Ing. Josefa Pavlíka. HAMANOVÁ 1997, s. 3.

Obr. 4. Strojopisný katalogizační lístek v knize

Obr. 6. Soupis knihovny sepsaný Václavem Černým

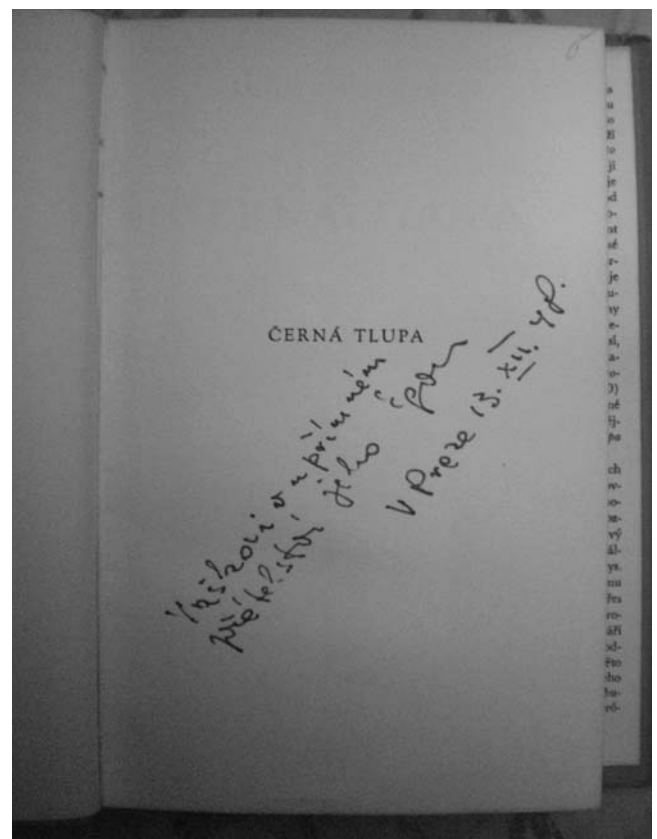
Obr. 5. Rukopisný katalogizační lístek v knize

Některé knihy jsou dedikovány rovněž jeho ženě či oběma manželům, nejčastěji se jedná o knihy od Františka Hrubína a Jiřího Konůpka.

Některí autoři využili knihu zároveň pro vzkazy Černému, jako např. Ladislav Dvořák. Jaroslav Bednář často ke svým dedikacím připojoval motto či verš, některé dedikace jsou výrazem povzbuzení či úcty vůči Černému v dobách perzekuce.

Mnohdy byly věnované publikace darovány na revanš za Černého publikační činnost, v některých případech se jedná o papírové dary Černému k narozeninám.

V knihovně se také vyskytují svazky dedikované jiným osobám: věnování jsou připsána Edovi Valentovi (*Zrození básníka* /Jitro, 1940/), Františku Bačkovskému (*Půl století českého divadla* /Vojta Š. Táborský, 1904/) a Viktoru Jedličkovi (*F. X. Šaldovi k padesátinám* /Fr. Borový, 1918/). Autor-

Obr. 7. Dedikace v knize Černá tlupa od Egona Hostovského

Panu prof. dr. Václavu Černému
na památku
Ladislav Dvořák

V Praze, 4. VII. 1952

Toho dne jsem Vás hledal, ale už
nezastihl v Praze. Svěřuji
tedy čs. poště toto podlouhé
dětátko. Jsem, jak vidíte, neodbytný.
Nevím přece také, kdy Vás zase
spatřím. V úctě váš
Ladislav Dvořák
V Hlásňovci 14. VII. 52

Obr. 8. Dedikace v knize *Kterési noci se vzkazem od Ladislava Dvořáka*

Blahobytí uva věčnost chci věčně v rukou mít,
druzí nad lidmi,
kde jsou těch děla práva,
když o světě smýšlím
zabíhne do svých tich
bohatých vezích hostin napředný somák
a mluví, jak mluví skřiváček,
co puzí pak vyhledá se do pohybu dáva.
Jaroslav Bednář

černý básník

SLUNCE NAD DOMOVEM

Milému příteli - spisovatelu
univ. prof. Václavu Černému
v upřímném, starém přátelství

Jaroslav Bednář

Říjen 1955.

Obr. 9. Dedikace a báseň v knize *Slunce nad domovem* od Jaroslava Bednáře

- jiné rozumné koncepce kultury
- pohled samotných Řeků a Římců na kulturu
obecně, a pak a pohled na jejich vlasti
kulturu.
- řecké (a římské - a později) uvědomění o
individualitě
rozumu
přirozenosti
pojmu "tvorit"
kultury, dobru
etice
- římské vědomí práva
- řecké hodnoty v římském vědomí
- antické mravnost jako tlak společnosti
- patetika řeckého a antického náboženství
- kde o humanismu a humanistech
Lorenzo Valla, Comenius
- myšlenky osvícených o svobodě
Saint-Just, Robespierre, Havel, Bobař
- kdo byl?
- chápání pojmu "duchovní"
- kteří byli konceptuální ideje národní
- pojem romantismu
- myšlenky o národním liberalizaci - o kontrole
- kde o britských sborech, komuni, kongresa
golkovském

Obr. 10. Volný list s poznámkami v knize

PÉČI OKRESNÍHO
SBORU OSVĚTOVÉHO
V CHOTĚBOŘI

PROF. J. VOBOŘNÍK
VELIKÝ
LYRIK.

První vydání v Chotěboři
vydání pro obec v Chotě-
boři 21. října 1923. -

ŘÍJEN 1923.

Tiskem M. Brška v Chotěboři.

Obr. 11. Rukopisné poznámky v knize

ský výtisk *Zpěvu duše* je podepsán Černým a věnován Jiřímu Maškovi (Václav Petr, 1946). V knize Rudolfa Kassnera *Buch der Erinnerung* (Rentsch, 1954) je na zadním přidešti nalepeno ex libris českého lékaře, politika, spisovatele profesora Jaroslava Hrušky s kalichem a rozkvetlým stromem s okolo poletujícími ptáky. V knize Pavla Eisnera *Milenc Petrarca* (Jaroslav Podroužek, 1944) je na předním přidešti nalepeno exlibris Jindřicha Peukerta s pohledem do míst-

Obr. 12. Vyšíváná záložka s iniciálami V. Č.

nosti. V *Dějínách konfiskací v Čechách po r. 1648* (Nákladem Musea království českého, 1884) je na titulním listě modré razítko Dr. Edv. Grégr. Jaký byl původ těchto knih, nevíme, pravděpodobně se jedná o svazky získané v antikvariátu.

V přečtených knihách si Černý často zaškrtoval odstavce, podtrhával jednotlivé výrazy či celé věty propiskou, tužkou či červenou pastelkou. K některým pasážím si dopisoval své poznámky, některé jsou krátkými komentáři k textu. V knihách lze nalézt i Černého přípisky, k jakému tématu se vztahují, jako např. v knize *Veliký lyrik* Jana Voborníka (vl. n., 1923): „Přednáška o Vrchlickém napsaná pro slavnost v Chotěboři 21. března 1923“. Z odborné literatury si dělal výpisky: „Někdy do sešitů, jindy na volné listy. Na volných listech jsou výpisky praktičtější hlavně pro větší množství jejich zařazování podle toho, na čem pracujete.“⁸¹ Často se mu však stávalo, že záznamy nemohl najít, a tak bylo rychlejší vyhledat potřebné informace v původních pramenech. V Černého pozůstalosti se několik těchto volných listů zachovalo jak

v osobním fondu, tak v knihách, stejně jako sešity s pracovními poznámkami z přečtených knih.

Do některých svazků si Černý vkládal články, výstřižky, citáty či strojopisy tematicky spjaté s obsahem knih, i texty, které s knihou nijak nesouvisely. Jako záložky používal rozličné ústřižky či kousky papírů. V jednom svazku se dochovala dětskou rukou vyšíváná záložka s iniciálami V. Č., která mohla být dílem Černého nebo jeho dcery. Řada knih je poničená, s utrženými titulními listy či ohnutými rohy, některé svazky zůstaly nerozřezány.

Literární hrdinové

Prvním významným hrdinou Černého četby byl Haškův Švejk, s jehož osudy se seznámil ve francouzském internátu. Knihu Černému poslali rodiče ihned, jak byla vydána u Synka s Ladovými ilustracemi, exemplář knihy se však v knihovně nedochoval. Obdobně jako doma, i ve Francii měla kniha velký čtenářský ohlas, především mezi Černého spolužáky z Československa, kteří knihou listovali během vyučování a nedokázali během četby potlačit smích.⁸²

Podle Černého byl Švejk „jedinou náramnou věcí“, kterou Hašek napsal, protože se mu v ní podařilo zachytit specifické povahové rysy čecháčkovství.⁸³ Černý nešetřil chválou o knize, mj. napsal, že je mu „úžasně blízká, považuje dílo za trpké a velké, úžasně bolestivé, nabitě zlobou, sepsanou pesimismem napojenou duší. Jaký obraz světa a lidstva podává!“⁸⁴ Na druhou stranu nesouhlasil se zařazením Švejka mezi doporučenou školní četbu, ačkoliv ze své zkušenosti věděl, že pro chlapce to je zajímavé čtení. Celonárodního hrdinu si představoval jinak než jako vtipálka a šaška.

Hrdinou, se kterým se Černý celoživotně ztotožňoval a kterého považoval za své alter ego, byl Jakub Thibault spisovatele Martina du Gard.⁸⁵ Obdobně jako Thibault Černý miloval svobodu a osamělost. Svě zážitky z let 1931–1934 spojoval Černý s Thibaultovými osudy roku 1914. Kniha se mu stala „biblí mravní opravdovosti napsanou starším bratrem“.⁸⁶

Dalším klíčovým dílem byl pro Černého Cervantesův *Don Quijote*. Jako redaktor Melantrichovy knihovny se ujal Cervantesova překladu, který mu nezištně svěřil jeho profesor F. X. Šalda, jenž mu chtěl pomoci k prvnímu honoráři.⁸⁷ Překládání rozsáhlého románu bylo náročné, avšak pro Černého představovalo nejoblíbenější překladatelské dílo, ke kterému se ještě mnohokrát vrátil.

V Quijotovi spatřoval skvělou parodii rytířského románu ztělesňující renesanční myšlení a španělského ducha a přesahující hloubkou myšlení všechny napsané romány. Černý se podrobně postavou Dona Quijota i jeho autorem zabýval v kritických studiích *Cervantes a jeho Don Quijote* a *Don Quijote a quijotismus*. Českým překladem přispěl také do

⁸¹ BĚLOHOUBEK 1998, s. 42.

⁸² ČERNÝ 1994a, s. 49.

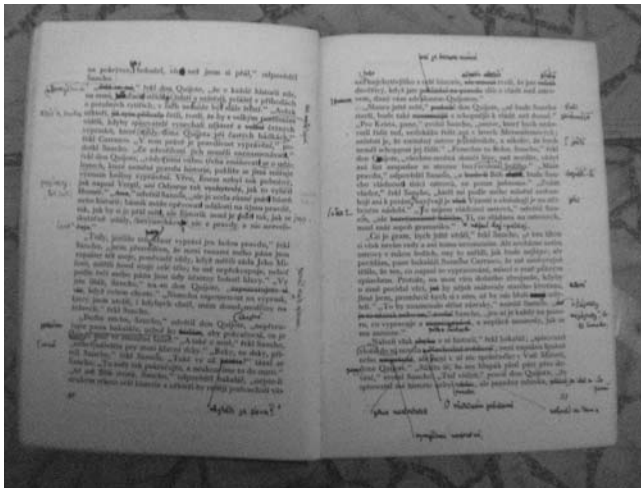
⁸³ Tímto termínem označuje Černý řadu věcí – poraženectví, nechotu, neschopnost, zbabělost, mravní či charakterovou slabost. Švejkovo „čecháčkovství“ spočívá v tom, že se „neboří, neprotestuje, naopak s lišácky dobromyslnou, ba přítroublou pokoru čte rozkazy přímo z očí svých vrchností“. ČERNÝ 1993, s. 347–348; VLADISLAV 1983/1984, s. 7.

⁸⁴ ČERNÝ 1994b, s. 347–349, 356.

⁸⁵ ČERNÝ 1994a, s. 268.

⁸⁶ Tamtéž, s. 266.

⁸⁷ ČERNÝ 1992a, s. 222.

Obr. 13. Opoznámkovaný výtisk *Dona Quijota*

sborníku sto pět verzí překladu fragmentu z *Dona Quijota Aquel a quien la fama quiere dalle el nombre quo se tiene merediscido*. Kritické vydání *Dona Quijota* ze Ženevy je nejvíce opoznámkovanou knihou v Černého knihovně ([s. n.], 1925). Černý vlastnil ještě originál vydaný v Brně, ten se však v knihovně dnes již nenachází.⁸⁸

Knihovny Václava Černého

Jakkoli byla osobní knihovna Václava Černého rozsáhlá, přesto mohla pokrýt jen výběrově všechny jeho čtenářské a studijní potřeby. Ve vzpomínkách jsou doloženy četné knihovny, které Černý navštěvoval, nejprve kvůli studiu, později kvůli své práci.

Dijonská lycejní knihovna byla podle Černého slovkrovná. Obsahovala nejen francouzské, ale také české knihy (např. Jiráskovy spisy), české časopisy a noviny (*Gazette de Prague*, *Právo lidu*, *Politika*, *České slovo*, *Venkov*, *Český svět*, *Zvon*, *Národní listy*). Navštěvovat ji chlapci mohli každý čtvrtek a neděli od 9 do 10 hodin.⁸⁹ V Dijonu Černý využíval služeb *Bibliothèque municipale*, kde si četl a studoval. Při četbě si dělal různé poznámky a výpisky.⁹⁰ Dalším důležitým zdrojem odborné literatury k dizertační práci byla *Bibliothèque nationale*, kam se při svých pravidelných návštěvách Francie opakovaně vracel.⁹¹

Při svém pobytu v Ženevě Černý navštěvoval především univerzitní knihovnu.⁹² Pro ženevský Institut d'études slaves pořídil seznam českých knih, periodik a bohemik. Knihovnu

Institutu se snažil reorganizovat a doplnit a obesílal kvůli tomu filozofické fakulty českých univerzit i univerzitní semináře, dále Matici českou, moravskou a slovenskou, některá velká nakladatelství a samotné autory. Pomoc s doplněním fondu nabídl také ženevským spolkovým knihovnám, kterým darem věnoval základní literaturu o Československu a vyžádal si pro ně pravidelné zaslání *Prager Presse* a *Revue Française de Prague*.⁹³ Černý měl v oblibě také knihovnu Ústavu Ernsta Denise, která byla bohatá na vědeckou i beletristickou literaturu. A právě tato knihovna Černému sloužila jako vzor, podle kterého Černý doplňoval knihovnu Institutu d'études slaves.⁹⁴

V Praze pravidelně navštěvoval čítárnu, knihovnu i studentskou místnost ve Strakově akademii, kde strávil mnoho času se svými přáteli místo vyučování.⁹⁵ Pro výuku a své semináře četby využíval také Národní knihovnu, Francouzskou knihovnu a fakultní knihovny v Praze i v Brně.⁹⁶ V Černého knihovně se nachází svazky s razítkem Románského semináře Filozofické fakulty Masarykovy univerzity i Univerzity Karlovy a knihovny *Bibliotheca del circulo español de Praga*.

Po zatčení v roce 1952 využíval Černý služeb vězeňské knihovny. Knihy dostávali vězni od dozorců podle počtu vězňů na cele, po týdnu se hromádka knih posunula na vedlejší celu. Jednalo se však o knihy „politicko-nápravné“ autorů Karla Marxe a Bedřicha Engelse, Klementa Gottwalda, Antonína Zápotockého, Václava Řezáče či Jana Drdy. Našly se mezi nimi pouze dvě výjimky, které Černého zaujaly – Orzeszkův román *Nad Niemnem* a *Kvetoucí trnky* Ladislava Stehlíka.⁹⁷

V 60. letech začal Černý docházet do Kabinetu pro moderní filologii a k práci využíval i fondy tamější knihovny.⁹⁸ Dále navštěvoval Památník národního písemnictví, zprvu kvůli vernisážím výstav, později spolupracoval s Pravoslavem Kneidlem, se kterým se seznámil v Národním muzeu. A rovněž sem docházel za Annou Jonákovou a Růženu Hamanovou na pravidelné posezení v pracovně tzv. „salonku 205“. Než mu byl v roce 1973 do Strahovské knihovny i Památníku národního písemnictví zakázán přístup, navštěvoval i zdejší knihovnu a nechával si shromažďovat novinové články s tématy, která ho zajímala.⁹⁹

Závěr

Černý byl čtenářem poučeným i kultivovaným už od dětských let, literatura formovala jeho osobnost, hledal v ní své vzory. „Znal jsem přece imperativní sílu a náказu vzoru, sám jsem po celý život hledal, koho obdivovat, ani ne tak proto,

⁸⁸ ČERNÝ 1994a, s. 222.

⁸⁹ ČERNÝ 1922d, s. 2.

⁹⁰ ČERNÝ 1923c, s. 2.

⁹¹ ČERNÝ 1994a, s. 365.

⁹² VANOVIČ 1999, s. 25.

⁹³ ČERNÝ 1994a, s. 245–246, 256.

⁹⁴ Tamtéž, s. 98–99.

⁹⁵ Původně byla Strakova akademie postavena pro studující nemajetné syny české šlechty. Po vzniku republiky připadla budova státní správě, která sem umístila Ústřední svaz československého studentstva, který sem nastěhoval akademickou knihovnu, všestudentský archiv a později Akademický dům. Jako sídlo vlády začala budova sloužit během Protektorátu. ČERNÝ 1994a, s. 105.

⁹⁶ ČERNÝ 1970, s. 2.

⁹⁷ ČERNÝ 1992b, s. 410.

⁹⁸ ČERNÝ 1992b, s. 486.

⁹⁹ JONÁKOVÁ 2006, s. 59–61.

abych se mu podobal a napodobil ho, ale aby mne svým příkladem utvrzoval ve mně samém. Abych se dík jim podobal sám sobě...¹⁰⁰ Četba postupně prostoupila všechny oblasti jeho činnosti jak profesní, tak volnočasové. Z korespondence a *Paměti* je patrné, že četba byla pro Černého zábavou, oddechem i dobrodružstvím, které vnímal všemi póry svého těla, a tento postoj chtěl přenést i na své univerzitní posluchače a přátele.¹⁰¹

Rozsáhlá knihovna formovala Černého osobní i profesní život, odrážela jeho čtenářské zvyky, práci s knihou, sloužila jako privátní i společenský prostor. Rodinné zázemí, studium na náchodském i dijonském gymnáziu, navazující vysokoškolská studia, životní postoje i profesní kariéra spoluutvářely obsahovou náplň knihovny.

K rekonstrukci Černého osobní knihovny, zvláště pak k jeho četbě, byla prostudována rovněž korespondence, jejíž podstatná část je věnována reflexi či kritice toho, co Černý právě četl. Sbírkou představuje Černého jako všestrannou a erudovanou osobnost a nabízí nový kontext pro jeho literárněkritickou činnost. Díky propojení Černého životopisných *Pamětí*, literárně kritické práce, korespondence a osobní knihovny lze získat nový pohled na Černého osobnost a dílo (např. mylně vykládaný postoj ke Švejkovi, domnělé vyloučení z kolektivu v Dijonu, zařazení některých autorů mezi existencialisty).

Soubor literatury vztahující se k existencialismu odráží Černého zájem o etické otázky tak, jak je existencialismus postupně formuloval. Autoři, kterým se Černý věnoval ve svých kritických studiích a jejichž knihy zařadil do své knihovny, přivedli Černého k rozboru literárních postav a k psychoanalýze. Originálním příspěvkem Černého k existencialismu je jeho kritická reflexe díla předchůdců existencialismu a českých beletristů, jejichž dílo je spjato s existencialismem. Literatura vztahující se k existencialismu obsahuje významné příspěvky k existencialismu domácí knižní produkce a rovněž přináší informaci o recepci tohoto filozofického a literárního směru. I když se většinou jedná o nesignované a neopoznámkové svazky, tvoří nezanedbatelnou a originální součást Černého početné sbírky.

Prameny:

BEDNÁŘ 1948: dopis z 22. 12. 1948, podepsán Kamil Bednář, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní.

ČERNÝ 1921b: dopis z 19. 11. 1921 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní.

ČERNÝ 1922a: dopis z 3. 12. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní.

ČERNÝ 1922b: dopis z 3. 12. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní.

ČERNÝ 1922c: dopis z 15. 1. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní.

ČERNÝ 1922d: dopis z 2. 7. 1922 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní.

ČERNÝ 1923a: dopis z 14. 10. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní.

ČERNÝ 1923b: dopis z 14. 10. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní.

ČERNÝ 1923c: dopis z 26. 5. 1923 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní.

ČERNÝ 1924: dopis z 22. 6. 1924 rodičům, podepsán Václav Černý, LA PNP, kt. korespondence odeslaná, osobní.

ČERNÝ 1970: dopis z roku 1970, podepsán Vladimír Černý, LA PNP, kt. korespondence přijatá, osobní.

Literatura:

BĚLOHOUBEK 1998: BĚLOHOUBEK, Antonín. *Rozmluvy s Václavem Černým*. Praha: Primus, 1998.

ČERMÁK 1994: ČERMÁK, Josef. Hrst vzpomínek na profesora Václava Černého. In: *Václav Černý 26. 3. 1905–2. 7. 1987: sborník z konference konané 4. 11. 1993 na Dobříši*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 89–96.

ČERNÝ 1992a: ČERNÝ, Václav. *Paměti II (1938–1945). Křik koruny české*. Brno: Atlantis, 1992.

ČERNÝ 1992b: ČERNÝ, Václav. *Paměti III (1945–1972)*. Brno: Atlantis, 1992b.

ČERNÝ 1992c: ČERNÝ, Václav. *Tvorba a osobnost. I. díl*. Praha: Odeon, 1992.

ČERNÝ 1993: ČERNÝ, Václav. *Tvorba a osobnost. II. díl*. Praha: Odeon, 1993.

ČERNÝ 1994a: ČERNÝ, Václav. *Paměti I (1921–1938)*. Brno: Atlantis, 1994. 394 s. (Brno: Signet).

ČERNÝ 1994b: ČERNÝ, Václav. *V zúženém prostoru: publicistika z let 1957–1981*. Vybral a uspořádal Jan Šulc. Praha: Mladá fronta, 1994b. (Souvislosti; sv. 2).

HAMANOVÁ 1997: HAMANOVÁ, Růžena. *Václav Černý (1905–1987): soupis osobního fondu*. Praha: Literární archiv Památníku národního písemnictví, 1997. (Edice inventářů; č. 490).

HAMANOVÁ 2004: HAMANOVÁ, Růžena. *František Hrubín, Václav Černý: vzájemná korespondence z let 1945–1953*. Praha: Torst, 2004.

HAMANOVÁ 2012: HAMANOVÁ, Růžena. *Václav Černý (1905–1987): inventář osobního fondu*. Praha: Literární archiv Památníku národního písemnictví, 2012.

HIRŠAL 1991: HIRŠAL, Josef. *Vínek vzpomínek*. Praha: Rozmluvy, 1991.

HRBATA 1996: HRBATA, Zdeněk. Příroda a genius loci Václava Černého. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 14–20.

JAMEK 1994: JAMEK, Václav. Velkolepá strategie osobnosti. In: *Literární noviny* 5, 1994, č. 33, s. 6.

JONÁKOVÁ 2006: JONÁKOVÁ, Anna. Hrst vzpomínek na Václava Černého. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 57–64.

KANTŮRKOVÁ 2012: KANTŮRKOVÁ, Eva. *Řekni mi, kdo jsi!*. Praha: Torst, 2012.

MOLDANOVÁ 1996: MOLDANOVÁ, Dobrava. Knížka o Babičce jako knížka o Václavu Černém. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 239–244.

¹⁰¹ ČERNÝ 1992b, s. 636.

¹⁰² PISTORIUS 1996, s. 41.

NOVOTNÝ 2006: NOVOTNÝ, Vladimír. Jeden rusistický exkurs Václava Černého. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 169–177.

PAPOUŠEK 2006: PAPOUŠEK, Vladimír. Václav Černý a existencialismus. In: *Česká literární kritika 20. století: k 100. výročí narození Václava Černého*. Praha: Památník národního písemnictví, 2006, s. 23–27.

PAVLÍKOVÁ 1994: PAVLÍKOVÁ, Miloslava. Můj otec Václav Černý. In: *Václav Černý: 26. 3. 1905–2. 7. 1987*. Praha: Český spisovatel, 1994, s. 142–145.

PECHAR 1996: PECHAR, Jiří. Role kritika v české společnosti. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 245–249.

PECHAR 2005: PECHAR, Jiří. Václav Černý a česká poezie: sto let od narození Václava Černého. *Host* 21, 2005, č. 3, s. 46–49.

PISTORIUS 1996: PISTORIUS, Jiří. Nadevše drahý učitel. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 47–63.

PISTORIUS 2002: PISTORIUS, Jiří. *André Gide*. Praha: Triáda, 2002. (Paprasek; sv. 5).

PITŘINEC 1995: PITŘINEC, Aleš. Naše společné první kroky za vzděláním: vzpomínka na univ. prof. Václava Černého. In: *Rodným krajem*, 1995, č. 11, s. 28–29.

SKALICKÁ 1996: SKALICKÁ, Vlasta. Václav Černý a Henri Bergson. In: *Václav Černý – život a dílo*. In: *Václav*

Černý: život a dílo. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 76–84.

SUCHOMEL 1996: SUCHOMEL, Milan. Václav Černý a umění prózy. In: *Václav Černý: život a dílo*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 1996, s. 215–221.

TYPLT 1993: TYPLT, Jaromír. Václava Černého konkrétní existence realismu. In: *Literární noviny* 4, 1993, č. 6, s. 7.

VANOVIČ 1999: VANOVIČ, Július. *Osobnosť Václava Černého: personalistický portrét*. Bratislava: Kalligram, 1999.

VLADISLAV 1983/84: VLADISLAV, Jan. *Tajný čtenář v Paříži 1983/1984*. Paříž: vl. n., 1983/1984.

VOJTĚCHOVSKÝ 1994: VOJTĚCHOVSKÝ, Zdeněk. Vzpomínka. In: *Václav Černý v rodném kraji*. Náchod: Juko, 1994, s. 46–54.

VOLDŘICHOVÁ BERÁNKOVÁ 2008: VOLDŘICHOVÁ BERÁNKOVÁ, Eva. Václav Černý, vášnivý a zaujatý čtenář Dostojevského. *Svět literatury: časopis pro novověké zahraniční literatury* 18, 2008, č. 38, s. 112–121.

Mgr. Miroslava Pourová
Západočeská univerzita v Plzni
Univerzitní knihovna, Oddělení akvizice a zpracování
Univerzitní 18, Plzeň
pourova@uk.zcu.cz